

บทที่ 3

นโยบายต่างประเทศไทย ในสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ.2544-2547)

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่าเป็นความสัมพันธ์ที่มีความซับซ้อนมาก นับตั้งแต่ที่ทั้งสองประเทศเริ่มติดต่อสัมพันธ์กัน ซึ่งมีทั้งภาวะของความร่วมมือ และภาวะของความขัดแย้งควบคู่กันไปอยู่ตลอด ซึ่งโดยภาพรวมแล้วจากระยะเวลาที่ทั้งสองประเทศได้ติดต่อสัมพันธ์กันนั้น ดูเหมือนว่าภาวะของความเป็นศัตรูจะมีมากกว่าภาวะของความเป็นมิตร

จนกระทั่งในสมัยรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2544-2547 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่ามีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีการริเริ่มและเสริมสร้างความร่วมมือต่อกันให้เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ดีในความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นนี้ ก็ยังคงมีความขัดแย้งระหว่างสองประเทศเกิดขึ้น แม้ว่านโยบายของรัฐบาลชุดนี้จะมีความชัดเจนถึงจุดยืนในการเป็นมิตรประเทศที่ดีต่อพม่าก็ตาม โดยเฉพาะในช่วงต้นของการเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

ในบทนี้จะกล่าวถึงนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีต่อพม่า ในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รวมถึงความไม่สงบและพัฒนาของปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างไทย-พม่า ในสมัยดังกล่าว อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นระหว่างไทย-พม่า และเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย

3.1 นโยบายต่างประเทศของไทย ระหว่าง พ.ศ.2544-2547

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามพระบรมราชโองการ ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 โดยในส่วนของนโยบายต่างประเทศนั้น รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้มุ่งดำเนินนโยบายการต่างประเทศโดยเน้นการทูตเชิงรุกด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับการทูตในด้านต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกด้าน โดยยึดหลักการดำเนินงานด้านความมั่นคง การพัฒนา และการสร้างสันติภาพระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมภายใต้กรอบแห่งสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศที่ไทยเป็นสมาชิก โดยการเพิ่มบทบาทเชิงรุกในสังคมระหว่างประเทศ ริเริ่มการขยายความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน

ไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ และภูมิภาคอื่น ๆ ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น อีกทั้งจะทำหน้าที่เป็น
ตัวกลางในการประสานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำรงสันติภาพและระงับความขัดแย้งระหว่างประเทศ
ในภูมิภาค รวมถึงเน้นการส่งเสริม รักษา และคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของประเทศ ภาคเอกชน
ไทย แรงงานไทย และคนไทยในต่างประเทศด้วย¹

นอกจากนี้พบว่านโยบายต่างประเทศของไทย จะเป็นไปในลักษณะการทูตที่ก้าวไปข้างหน้า
(forward engagement) ซึ่งหมายถึงการเสริมความสัมพันธ์ที่มีอยู่แล้วให้เข้มแข็ง รวมทั้งขยาย
ความสัมพันธ์ต่างๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น² โดยไทยจะมีบทบาทนำในการเชื่อมโยงเอเชียใต้กับเอเชีย
ตะวันออกเชิงรุกได้ในรูปของความร่วมมือให้เป็นตลาดการค้าและบริการ อาทิ การท่องเที่ยว และขนส่ง
รวมถึงการหาจุดยืนร่วมกัน และฉีกกำลังบนเวทีระหว่างประเทศ เพื่อผลักดันให้มีการเปิดตลาดแก่
ประเทศที่กำลังพัฒนาเพิ่มขึ้น อีกทั้ง ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
ยังได้เน้นถึง การแก้ไขปัญหาของภูมิภาคจะเป็นไปในรูปแบบของเอเชีย ซึ่งมีเอกลักษณ์ เป็นตัวของ
ตัวเอง และไทยจะต้องมีบทบาทนำในอาเซียน ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ ความมั่นคง และการขยายความ
ร่วมมือไปยังประเทศนอกกลุ่ม³

สำหรับนโยบายต่อประเทศเพื่อนบ้านนั้น รัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้
มีความพยายามฟื้นฟู กระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศกับ
ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ด้วยความตระหนักเป็นอย่างดีว่า
ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นจะนำมาซึ่งสันติสุขแก่พี่น้องประชาชนตามแนว
ชายแดน รวมถึงความสมานฉันท์ระหว่างรัฐบาลและประชาชนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งจะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ คำแถลงนโยบายรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี" [online], กระทรวงการต่างประเทศ,
แหล่งที่มา : www.thaigov.go.th [2547, 25 กุมภาพันธ์]

² อินไซด์การเมือง, หนึ่งปีผลงานรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรกับภารกิจฟื้นฟูชาติ (กรุงเทพฯ: กอง
บรรณาธิการ, 2545), หน้า 112-115.

³ ประภัสสร เสวิกุล, "นโยบายต่างประเทศหลายมิติ", สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 47:41(9 มีนาคม-15
มีนาคม 2544) : 74.

เป็นการวางรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการพัฒนาความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศทั้งทางด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมต่อไปในระยะยาว⁴

นอกจากนี้รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการให้เกียรติ เคารพในศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิและไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งได้ประกาศอย่างชัดเจนที่จะไม่ยินยอมให้บุคคลใดอาศัยประเทศไทยเพื่อก่อความไม่สงบขึ้นในประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการสานต่อหรือริเริ่มความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการแก้ไขปัญหาและการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ จริงใจ และโดยสันติวิธี โดยถือหลักการว่า “ประเด็นใดที่ได้อยู่แล้วก็จะส่งเสริมต่อไป ความสัมพันธ์ใดที่มีปัญหา ก็จะทบทวนและแก้ไข”⁵

3.2 นโยบายต่างประเทศไทยต่อพม่าระหว่าง พ.ศ. 2544-2547

ไทยและพม่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนทางบกและทะเล ติดต่อกันยาวรวม 2,401 กิโลเมตร ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยในแง่ต่าง ๆ ทั้งระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เงื่อนไขและทัศนคติทางการเมืองที่ต่างกัน ปัญหาการเมืองภายในพม่าและชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันอันเป็นผลมาจากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ รวมถึงบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่าจึงเป็นเสมือนภาพที่สะท้อนความขัดแย้งอันเป็นผลพวงจากประเด็นปัญหาต่าง ๆ ข้างต้นที่สามารถปะทุขึ้นเป็นชนวนของความบาดหมางระหว่างกันได้ตลอดเวลา ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา การปรับเปลี่ยนทัศนคติในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทยชุดต่าง ๆ ส่งผลให้รูปแบบและน้ำหนัก รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินความสัมพันธ์กับพม่ามีความแตกต่างกันไป⁶

สำหรับในสมัยที่รัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ขึ้นมารับบริหารประเทศนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่าได้ตกต่ำลงถึงขีดสุด โดยเฉพาะการปะทะกันตามแนวชายแดน ส่งผลให้บรรยากาศความสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในสภาวะตึงเครียด เมื่อรัฐบาลพม่าตีพิมพ์บทความจาก

⁴ กระทรวงการต่างประเทศ, “การปฏิบัติการกิจการต่างประเทศของรัฐบาลในรอบ 2 ปี (กุมภาพันธ์ 2544- กุมภาพันธ์ 2546), หน้า 5-6.

⁵ อินไซด์การเมือง, หนึ่งปีผลงานรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรกับภารกิจฟื้นฟูชาติ, หน้า 112-115.

⁶ สหภาพพม่า [online] แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/web/479.php?id=49> [2546, 24 ธันวาคม].

จ้วงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย โดยพัฒนาการความขัดแย้งดังกล่าวได้ก่อให้เกิดกระแสชาตินิยมและความรู้สึกต่อต้านพม่าอย่างกว้างขวางในหมู่สาธารณชนไทย ส่งผลให้ความสัมพันธ์ไทยและพม่าก็ยังคงไม่ราบรื่นนักและบ่อยครั้งที่เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างสองประเทศ อันเนื่องมาจากความเข้าใจผิดกัน รวมถึงการที่พม่ายังคงมีความหวาดระแวงต่อการดำเนินนโยบายของไทยอยู่ โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือต่างๆ นโยบายส่งเสริมการค้าการลงทุนของไทย และปัญหาความขัดแย้งบริเวณชายแดนไทย-พม่า

แต่ทว่ารัฐบาลไทยยังคงยืนยันถึงจุดยืนของการดำเนินนโยบายในลักษณะเชิงรุก โดยใช้วิถีทางการทูตมากกว่าการแก้ไขปัญหาด้วยกำลัง และที่สำคัญคือ พยายามลดความตึงเครียดระหว่างไทยและพม่า จนกระทั่งสามารถฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศให้กลับมาอยู่ในระดับปกติ และสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างผู้นำสองรัฐบาลได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการที่ไทยได้แสดงท่าทีและนโยบายที่ต้องการเป็นมิตรกับพม่าอย่างชัดเจน โดยการเดินทางเยือนพม่าของนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19-20 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ซึ่งกลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำไปสู่การรื้อฟื้นการดำเนินความสัมพันธ์ในเชิงสร้างสรรค์ระหว่างไทยกับพม่า และการเยือนดังกล่าวเปรียบเสมือนการไขประตูไปสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาค้างคั่ง รวมทั้งการผลักดันให้เกิดความร่วมมือในประเด็นปัญหาเร่งด่วนระหว่างกัน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย รวมทั้งปัญหาผู้หลบหนีภัยการสู้รบ ตลอดจนจนได้ออกแถลงการณ์ร่วมโดยระบุถึงความเคารพและซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณของผู้นำรัฐบาลพม่าที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงอาจกล่าวได้ว่าการเยือนดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของช่วงเวลาที่ดีที่สุดในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-พม่า⁷

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่านโยบายต่างประเทศไทยในยุคนี้ มีลักษณะที่เป็นไปในทางที่ต้องการใกล้ชิดและเน้นการประนีประนอมกับพม่ามากขึ้น และไทยยังคงมีความจริงใจที่ต้องการปรับปรุงความสัมพันธ์กับพม่า ทำให้พม่าเริ่มมีท่าทีตอบสนองการดำเนินนโยบายของไทยมากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นที่กำลังส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของพม่าเอง อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาความมั่นคงของมนุษย์

⁷ กระทรวงการต่างประเทศ, "การปฏิบัติภารกิจด้านการต่างประเทศของรัฐบาลในรอบ 2 ปี (กุมภาพันธ์ 2544- กุมภาพันธ์ 2546)", หน้า 7.

3.3 ความสำคัญของพม่าต่อความมั่นคงของไทย

เนื่องจากไทยและพม่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันยาวต่อเนื่อง และสภาพภูมิศาสตร์ระหว่างสองประเทศมีลักษณะเป็นทิวเขาสลับซับซ้อนและป่าทึบ ลักษณะดังกล่าวมีความเหมาะสมอย่างมากสำหรับเป็นฐานที่มั่นของชนกลุ่มน้อย เมื่อเกิดการปะทะกันระหว่างกองกำลังกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า หรือการปะทะกันเองระหว่างชนกลุ่มน้อยด้วยกัน ซึ่งการปะทะกันนี้ได้สร้างปัญหาให้กับความมั่นคงของไทย ไม่ว่าจะเป็นการรุกล้ำอธิปไตย ความเสียหายอันเนื่องมาจากการสู้รบ ปัญหาผู้อพยพ เป็นต้น อีกทั้งจากสภาพภูมิประเทศที่ยาวต่อเนื่องกันดังกล่าว ยังเป็นการง่ายต่อการที่พ่อค้าไทยและพ่อค้าพม่าจะลักลอบทำการค้าโดยไม่ผ่านพิธีศุลกากร ซึ่งการค้านอกระบบนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ไทยกับพม่ายังได้มีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดแนวพรมแดนในบางช่วงอีกด้วย ซึ่งเป็นผลมาจากการที่แนวพรมแดนส่วนใหญ่เป็นแนวพรมแดนตามธรรมชาติ ประกอบกับความไม่ชัดเจนด้านข้อตกลงพรมแดนที่เคยทำไว้ในอดีต จึงเกิดเป็นปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างสองประเทศและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย

3.3.1 ชนกลุ่มน้อย

ความแตกต่างระหว่างชาติพันธุ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง และส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศชาติ รวมถึงประชาชนภายในชาติ โดยความสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่ เป็นความสัมพันธ์ที่ละเอียดซับซ้อน จนอาจกลายเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นปัญหา คือการที่ชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่เข้ากันไม่ได้ เกิดปัญหารุนแรงและเรียกร้องที่จะแยกดินแดน หรือขบวนการก่อการร้าย โดยความขัดแย้งดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทั้งภายใน และระหว่างประเทศ ทำให้ปัญหาความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศรุนแรงขึ้น และอำนาจรัฐได้ถูกท้าทายโดยอำนาจการเรียกร้องของชนกลุ่มน้อย ทำให้ความมั่นคงของรัฐสั่นคลอน⁸

ในกรณีของพม่า เป็นประเทศที่มีความขัดแย้งทางชาติพันธุ์อย่างเห็นได้ชัดเป็นเวลานานแล้ว พลเมืองของพม่าประกอบด้วยชนชาติหลายเชื้อชาติ หลายเผ่าพันธุ์ มีความแตกต่างกันทั้งทางขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และภาษา แต่สามารถแบ่งให้ง่ายและชัดเจนได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ

⁸ Mark R. Amstutz, *International Conflict and Cooperation: An Introduction in World Politics*, 2nd ed. Boston: McGraw-Hill College, 1999. p 38.

คือ พม่าแท้ (Burma Proper) ซึ่งจะอาศัยอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำอิระวดี และชนกลุ่มน้อย (minority group) จะอาศัยอยู่บริเวณเทือกเขาสูงบริเวณชายแดน ซึ่งชนกลุ่มน้อยในพม่าประกอบด้วย ว่า จีน ไทโกก คะฉิ่น ไทยใหญ่ คะยาห์ (คะเรนนี่) กะเหรี่ยง ยะไข่ ชิน และชนเผ่าที่ไทยเรียกว่าชาวเขาหลายกลุ่ม อาทิ มูเซอ ลีซอ ก้อ เป็นต้น แยกกันอยู่เป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งเป็นภูเขาน้อยใหญ่มากมาย ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ และขาดความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ส่วนชาวเขาเผ่าอื่นๆส่วนมากมีจำนวนน้อยและอาศัยกระจัดกระจายอยู่ทั่วพม่า อีกทั้งพม่ายังมีชนต่างด้าว ส่วนใหญ่เป็นชาวอินเดีย ปากีสถาน

ในสมัยประวัติศาสตร์อาณาจักรพม่าปกครองโดยกษัตริย์พม่าที่มีอำนาจที่กล้าแข็ง และมีอิทธิพลเหนือพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยต่างๆ แต่ทางราชสำนักของพม่าก็ไม่ได้มีความพยายามที่จะรวบรวมอาณาจักรเหล่านั้นมาอยู่ในเขตปกครองของพม่า และยังคงให้อิสระในการปกครองแก่ชนกลุ่มน้อยเหล่านั้น จนกระทั่งเมื่อจักรวรรดินิยมของอังกฤษเข้ามาครอบครองพม่า และใช้นโยบายแบ่งแยกและปกครอง (divide and rule) ภายใต้นโยบายนี้ได้ส่งผลให้ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในพม่าปรากฏเด่นชัดมากขึ้น⁹ จนในที่สุดได้กลายเป็นปัญหาเรื้อรัง และปัญหานี้กลับรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก หลังจากพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี พ.ศ.2490 และต้องการผนวกดินแดนของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นส่วนหนึ่งของพม่า ด้วยการประกาศยกเลิกข้อตกลงองซานแอตลี (Atlee - Aung San Agreement, January, 28, 1943)¹⁰ และสัญญาปางโหลงที่จัดทำขึ้นใน พ.ศ.2490 โดยหนังสือสัญญาฉบับดังกล่าวระบุว่า พม่าและกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆตกลงกันว่า ขอให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆอยู่ร่วมกับสหภาพพม่าจนกระทั่งครบ 10 ปีหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษ และถ้ากลุ่มชาติพันธุ์ใดต้องการแยกตัวออกไปปกครองตนเอง หรืออยู่ร่วมกับพม่าต่อไปก็ย่อมทำได้

แต่ทว่าเมื่อถึงกำหนด 10 ปี รัฐบาลพม่าไม่ยอมทำตามสัญญา ตรงข้ามกลับยังมีนโยบายที่จะกลืนชาติเหล่านี้ให้หมดไป โดยส่งทหารเข้ายึดพื้นที่ของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ และประกาศเจตนารมณ์ว่าไม่ต้องการให้กลุ่มชาติพันธุ์ใดๆแยกตัวออกไป แต่ขอให้อยู่เป็นรัฐชาติพม่า ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ

* การปกครองแบบแบ่งแยกและปกครองหมายถึง การที่อังกฤษได้แบ่งแยกพม่าออกเป็นรัฐต่างๆโดยแบ่งออกเป็นทั้งพม่าแท้ และชนกลุ่มน้อยในรัฐต่างๆ ขึ้นตรงต่ออังกฤษที่ประจำอยู่ที่อินเดีย เมื่อมีการกู้เอกราชชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ได้ร่วมกับพม่าเพื่อเรียกร้องเอกราช

⁹ อมรา พงศาพิชญ์, "ปัญหาชนกลุ่มน้อยในเอเชีย", เอเชียปริทัศน์ 14 :1 (มกราคม-เมษายน 2536) : 2-3.

* เป็นสนธิสัญญาที่ผู้นำพม่าและผู้นำชนกลุ่มน้อยต่างๆจัดทำขึ้นเพื่อจัดตั้งเป็นรูปสหภาพเป็นการชั่วคราว

ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าพม่าได้กลายเป็นชนกลุ่มน้อย ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์พม่ากลายเป็นชนกลุ่มใหญ่ นับจากนั้นเป็นต้นมา¹⁰ ต่อมาในรัฐบาลสมัยของ อู นู (พ.ศ.25491-2505) ได้มีความพยายามแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อย โดยผ่านกระบวนการศึกษาและกิจการสงฆ์ แต่ไม่สำเร็จ จนกระทั่งอู นู ได้ออกปากว่าเป็นปัญหาที่เก่าแก่พอๆกับประวัติศาสตร์ของชาติพม่าที่ยากจะแก้ไข จนถึงยุคของนายพลเน วิน ในปี พ.ศ.2505-2531 ได้มีการใช้กองกำลังทางทหารเข้าทำการปราบปรามชนกลุ่มน้อย¹¹ จนทำให้เกิดสภาวะสงครามกลางเมืองในพม่าและนำไปสู่การประท้วงใหญ่ของประชาชนชาวพม่า

จากนั้นเป็นต้นมาความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่าก็บานปลายและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดเป็นปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่า เนื่องจากฐานที่มั่นกองกำลังชนกลุ่มน้อยส่วนมากตั้งอยู่ใกล้ชายแดนไทย การกวาดล้างกองกำลังชนกลุ่มน้อยเหล่านั้น ทหารพม่าจะต้องข้ามเข้ามาในเขตไทย จึงถูกกองกำลังทหารและตำรวจตระเวนชายแดนไทยผลักดันออกไปทุกครั้ง เป็นปัญหาให้รัฐบาลทหารพม่าเคลือบแคลงในรัฐบาลไทยว่าดำเนินนโยบายรัฐกันกระทบหรือตีสองหน้า โดยยินยอมให้กองกำลังติดอาวุธชนกลุ่มน้อยใช้ดินแดนไทยเป็นฐานปฏิบัติการก่อการร้ายในพม่า และสนับสนุนชนกลุ่มน้อยในด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ เสบียงอาหารการรักษายาบาล ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลไทยได้ชี้แจงว่าการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อพยพชนกลุ่มน้อยต่างุั้นั้น เพื่อเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมเท่านั้น แต่ในที่สุดจากปัญหาชนกลุ่มน้อย ก็ได้ขยายตัวสร้างและปัญหาให้กับไทยซึ่งมีพรมแดนติดกับพม่าอีกมากมาย ดังนี้

1) ปัญหาการรุกล้ำอธิปไตย

โดยส่วนใหญ่แล้วกองกำลังชนกลุ่มน้อยมักจะอาศัยภูมิประเทศตามบริเวณแนวพรมแดนที่ติดต่อกับประเทศไทยซึ่งเป็นพื้นที่ป่ารกทึบ เพื่อต่อสู้กับทหารรัฐบาลพม่าเนื่องจากกองกำลังชนกลุ่มน้อยมีกำลังพลและอาวุธน้อยกว่าทหารพม่า จึงได้ใช้ลักษณะภูมิประเทศ โดยเฉพาะบริเวณที่มีเส้นกันเขตแดนตามธรรมชาติเป็นฐานที่มั่นและหลบซ่อนตัว ส่งผลให้กองกำลังทหารพม่าไม่

¹⁰ วันดี สันติวุฒิมณี, "กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยใหญ่ชายแดนไทย-พม่า กรณีศึกษาหมู่บ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่", (วิทยานิพนธ์สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545), หน้า 1

¹¹ ชัยรุ่งเรือง อวิรุทธพานิชย์, "ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหที่เกิดจากชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่า ระหว่างไทยและพม่าในช่วงปี พ.ศ.2540-2544" (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2545.), หน้า 2.

สามารถกวาดล้างและทำลายกองกำลังชนกลุ่มน้อยได้ง่ายนัก ในหลายครั้งทำให้ทหารพม่าตัดสินใจ ละเมิดอธิปไตยของไทย โดยนำกองกำลังโอบตี่เข้าทางด้านหลังของฐานที่มั่นกองกำลังชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นดินแดนของไทย และในหลายกรณีที่กองกำลังชนกลุ่มน้อยได้ถอยร่นและหลบหนีการโจมตีของ กองกำลังทหารรัฐบาลพม่าเข้ามาในดินแดนไทย ซึ่งถือว่าการกระทำรุกล้ำอธิปไตยของไทย และ ส่งผลต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประชาชนไทยตามแนวชายแดน

2) ปัญหาความเสียหายอันเกิดจากการสู้รบ

ทหารพม้ามักจะทำการปราบปราม กวาดล้างกองกำลังชนกลุ่มน้อยอย่างหนัก โดยเฉพาะในบริเวณชายแดนของไทย-พม่า ซึ่งบริเวณชายแดนดังกล่าวจะมีชุมชนชาวไทยอาศัยอยู่ ทั่วไป ทำให้เมื่อเกิดการปะทะระหว่างกองกำลังทหารพม่าและกองกำลังชนกลุ่มน้อยขึ้น มักจะมี กระสุนจากอาวุธนานาชนิดของทั้งสองฝ่ายตกเข้ามาในชุมชนไทยเป็นประจำ ทั้งโดยเจตนาและไม่ เจตนา ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรและหน่วยราชการมาโดยตลอด รวมถึง ยังส่งผลกระทบต่อความหวาดหวั่นของราษฎรจนต้องมีการอพยพประชาชนไทยในบริเวณชายแดน ให้ ทิ้งถิ่นฐานออกจากบริเวณที่มีอันตรายจากการพลัดตกของอาวุธและกระสุน รวมถึงข้าราชการไทยใน พื้นที่ ซึ่งไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เนื่องจากเกรงกลัวอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการ ปราบปรามชนกลุ่มน้อยต่างๆในบริเวณพรมแดน

3) ปัญหาผู้อพยพ

จากการที่สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองในพม่ามีความไม่แน่นอน ประกอบกับการสู้รบระหว่างทหารพม่ากับกองกำลังติดอาวุธชนกลุ่มน้อยต่างๆบริเวณชายแดนทั้งสอง ประเทศทำให้ประชาชนพม่าจำนวนมากได้หลบหนีเข้าไปพักพิงในประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดน ติดต่อกับพม่า โดยเฉพาะประเทศไทย กลายเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าที่ผิดกฎหมายและใน บางส่วนได้สร้างปัญหาแก่ไทยในหลายประการ ได้แก่¹²

1. การเข้ามาแย่งอาชีพคนไทย เนื่องจากแรงงานกลุ่มนี้มีความขยัน ค่าแรงถูก และจะไม่พยายามสร้างปัญหาให้นายจ้าง เนื่องจากกลัวถูกจับและถูกส่งตัว กลับไปพม่า

¹² เวนิกา บุญมาคลี, " นโยบายต่างประเทศของไทย ต่อสหภาพเมียนมาร์ในสมัยนายกรัฐมนตรีพลเอกชาติ ชาย ชุณหะวัณ พ.ศ. 2531- 2534," หน้า 90.

2. ก่อให้เกิดภาระแก่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลให้อยู่ภายในพื้นที่ที่กำหนด และไม่ก่อปัญหาต่างๆ หรือมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการสนับสนุนกองกำลังชนกลุ่มน้อยในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่า ซึ่งมักควบคุมดูแลยาก เพราะกลุ่มผู้อพยพเหล่านี้จะมีจำนวนมากและกระจัดกระจายกันไป
3. ก่อให้เกิดปัญหาความปลอดภัยตามแนวชายแดน เพราะผู้อพยพมีจำนวนมากและกระจัดกระจายกันอยู่ อีกทั้งไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ดูแลไม่ทั่วถึง ดังนั้นอาจญากรอาจเข้าไปหลบซ่อนปะปนอยู่กับพวกผู้อพยพ อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของชาติได้
4. อาจนำไปสู่ปัญหายาเสพติด เนื่องจากหมู่บ้านของพวกผู้อพยพบางแห่งอยู่ใกล้กับแหล่งผลิตและรับส่งยาเสพติด หากเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลไม่ทั่วถึงหมู่บ้านนั้นจะกลายเป็นแหล่งรับส่งยาเสพติดต่อไป
5. ปัญหาในความสัมพันธ์ไทย-พม่า ซึ่งถึงแม้ว่าผู้อพยพได้เข้ามาพำนักอยู่ในประเทศแล้วก็ตาม แต่ยังคงลักลอบติดต่อหรือให้การสนับสนุนแก่กองกำลังชนกลุ่มน้อยที่เป็นพวกเดียวกับตนอยู่ ทำให้พม่าหวาดระแวงว่าไทยมีส่วนสนับสนุนกองกำลังชนกลุ่มน้อย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า

3.3.2 เขตแดน

เขตแดนเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงขอบเขตของอำนาจอธิปไตยของประเทศนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการกำหนดเขตแดนหรือมีการปักปันเขตแดน ทั้งนี้ต้องอาศัยข้อตกลงร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้เขตแดนยังมีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะเขตแดนเป็นสิ่งที่แสดงถึงขอบเขตของพื้นที่ที่ประเทศนั้นๆ สามารถใช้ทรัพยากรได้ และยังใช้เป็นการแบ่งแยกพลเมืองของประเทศหนึ่งออกจากประเทศหนึ่ง ซึ่งถ้ามีการล่วงล้ำแนวพรมแดนกันโดยไม่ได้มีการทำความตกลงกันในระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง หรือโดยไม่ได้รับการคุ้มครองด้วยกฎหมายระหว่างประเทศก็ย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นภัยต่อประเทศที่ถูกละเมิด และในที่สุดอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างประเทศขึ้นได้

สำหรับบริเวณชายแดนไทย-พม่าได้ยึดทิวเขาและลำน้ำเป็นเส้นกันเขตแดนตามธรรมชาติ โดยยึดถือตามสนธิสัญญาการกำหนดเส้นเขตแดนที่ไทยทำกับอังกฤษ ในสมัยที่พม่าอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ (พ.ศ.2428-2491) แต่เนื่องจากวิทยาการในการทำแผนที่ในขณะนั้นไม่ถูกต้องนัก เป็นผลให้การกำหนดจุดเขตแดนต่างๆเกิดความผิดพลาดและไม่ชัดเจน¹³ ทำให้ปัจจุบันไม่สามารถหาจุดที่เคยตกลงกันตามสนธิสัญญาดังกล่าวได้ ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้เส้นพรมแดนระหว่างไทยกับพม่าหลายแห่งไม่สามารถกำหนดเส้นแบ่งเขตแดนที่แน่นอนได้ อันนำมาซึ่งปัญหาขัดแย้งในการกำหนดเขตแดนและปัญหาสืบเนื่องอื่นๆ ทั้งนี้จากการที่ไทยและพม่ามีเขตแดนติดต่อกันเป็นระยะยาวมาก¹⁴ เมื่อไม่มีความชัดเจนนี้ อาจจะมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันได้ เพราะในบริเวณชายแดนนั้น นอกจากจะมีการค้าขายและติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศแล้ว แต่บริเวณชายแดนของไทย-พม้ามักมีการลักลอบค้าและลำเลียงยาเสพติดติดตามช่องทางต่างๆเช่นกัน โดยเฉพาะช่องทางตามธรรมชาติ ซึ่งมีอยู่มากมายตลอดแนวพรมแดนสองประเทศ โดยในส่วนของไทยนั้นมีนโยบายมุ่งเน้นการปราบปรามยาเสพติดอันเป็นภัยคุกคามของประเทศ จึงใช้นโยบายทางการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นแกนนำไปสู่นโยบายดังกล่าว และขอความร่วมมือกับฝ่ายพม่า ซึ่งทางฝ่ายพม่าเองได้ให้การยอมรับเพราะแหล่งผลิตยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในฝั่งประเทศพม่า เพราะพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความครอบครองของชนกลุ่มน้อยซึ่งอาศัยอยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า ในส่วนของพม่าก็ได้มีนโยบายปราบปรามชนกลุ่มน้อยต่างๆจนเป็นเหตุให้เกิดเป็นปัญหาระหว่างไทย-พม่า และชนกลุ่มน้อยที่อาศัยตามแนวชายแดน จากปัจจัยดังกล่าวได้ส่งผลไปถึงความไม่เข้าใจกันระหว่างไทยกับพม่าทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศไม่ราบรื่นเท่าที่ควร นอกจากนี้รัฐบาลพม่าเองมักมีท่าทีที่ไม่พอใจฝ่ายไทยและแสดงออกโดยการประกาศปิดด่านการค้าชายแดนไทย - พม่า ทำให้การค้าชายแดนไม่สามารถค้าขายได้ตามปกติ ฝ่ายไทยเองก็เสียผลประโยชน์ในเรื่องรายได้และโอกาสทางการค้า ส่วนฝ่ายพม่าก็ได้รับผลกระทบด้านการขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภค อย่างไรก็ตาม ปัญหาเหล่านี้อาจจะได้รับการแก้ไขถ้าทั้งสองฝ่ายมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3.4 ความสำคัญของพม่าต่อเศรษฐกิจของไทย

การค้าระหว่างไทย-พม่า มี 2 ลักษณะด้วยกัน คือ การค้าทั่วไปและการค้าชายแดน โดยการค้าชายแดนระหว่างไทยและพม่า เป็นหัวใจสำคัญและมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

¹³ บัลลังก์ ชมะสุนทร, "แนวพรมแดนกับความมั่นคงแห่งชาติ" (เอกสารวิจัย วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2519), หน้า 37-41.

¹⁴ สำนักรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม, "การปฏิบัตินโยบายเพื่อความมั่นคงไทย-พม่า" หน้า 65.

ระหว่างสองประเทศมาโดยตลอด และตัวเลขการค้าชายแดนระหว่างไทยกับพม่า นั้นอยู่ในระดับประมาณร้อยละ 50 ของการค้าทั้งหมดของสองประเทศมาโดยตลอด จึงนับว่าการค้าชายแดนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทยเป็นอย่างมาก ทั้งนี้จากที่ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า มีความยาวประมาณ 2,401 กิโลเมตร ตั้งแต่ตอนบนสุดที่สามเหลี่ยมทองคำในจังหวัดเชียงราย จนถึงจังหวัดระนอง ทำให้ประชาชนทั้งสองประเทศมีการติดต่อค้าขายกันแบบท้องถิ่นธรรมดามาเป็นเวลานานเพื่อตอบสนองความต้องการในสินค้าที่เป็นที่ต้องการระหว่างกันกล่าวคือ ผ้ายืด หรือ ใครมีอะไรก็นำมาวางขายคล้ายกับการค้าขายทั่วไป จนพัฒนาการมาเป็นแหล่งการค้า หรือ ย่านการค้าชายแดนในที่สุด ซึ่งการค้าชายแดนไทย-พม่าพอจะจำแนกลักษณะการค้าได้ดังนี้¹⁵

3.4.1 การค้าในระบบ

เป็นการค้าที่กระทำอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีการเสียภาษีให้กับรัฐและมีการผ่านพิธีศุลกากรถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของทั้งสองประเทศ โดยผู้นำเข้า-ส่งออกอาจเป็นสมาชิกของหอการค้าจังหวัดชายแดนนั้นๆ และการค้าในระบบอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การค้าชายแดนที่จุดผ่านแดนที่อยู่ตรงเขตระหว่างสองประเทศที่ได้รับความเห็นชอบจากทั้งสองประเทศ เช่น จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน เพื่อให้ประชาชนตามแนวชายแดนได้ซื้อขายและแลกเปลี่ยนสินค้ากัน โดยไม่มีการผ่านพิธีการศุลกากรแต่อย่างใด ทั้งนี้จะพิจารณาถึงความจำเป็นและความต้องการของประชาชนตามแนวชายแดนทั้งสองฝ่ายเป็นหลัก

3.4.2 การค้านอกระบบ

เป็นลักษณะการค้าที่ผิดกฎหมายนั่นเอง เนื่องจากเป็นการค้าชายแดนที่มุ่งหลบเลี่ยงการผ่านพิธีศุลกากรและการเสียภาษี แต่การค้าทั้งสองประเภทที่กล่าวมาแล้วมักกระทำควบคู่กันตลอดแนวชายแดนเนื่องจากพม่ามีสินค้าที่ไทยต้องการมากและทางรัฐบาลพม่าเองก็ออกกฎและระเบียบห้ามค้าขายสินค้าต้องห้ามดังกล่าวทำให้มีการลักลอบสินค้าที่ผิดกฎหมายขึ้น โดยการลักลอบจะกระทำกันทั้งทางบกและทางน้ำ เช่นบริเวณแม่น้ำสาย และแม่น้ำเมย เป็นต้น

¹⁵ ธนา ยศตระกูล, "หอการค้าจังหวัดในบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: ศึกษาบทบาทหอการค้าจังหวัดเชียงรายและหอการค้าจังหวัดตากในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่า" (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 42.

3.4.3 การค้าผ่านแดน

เป็นการค้าระหว่างไทยกับประเทศที่สาม เช่น จีน อินเดีย บังคลาเทศ เป็นต้น โดยสินค้าจะเข้าออกผ่านช่องทางทางบก คืออาศัยประเทศพม่าเป็นทางการผ่าน การค้าชายแดนไทย-พม่า ลักษณะนี้ปรากฏอยู่เฉพาะในบริเวณการค้าชายแดนทางภาคเหนือของไทย

อีกทั้งการค้าชายแดนระหว่างไทยและพม่า นั้น ยังคงมีลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมเข้ามาพัวพันกับการค้าชายแดนไทย-พม่าของชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้¹⁶ เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตอิทธิพลของชนกลุ่มน้อย ทำให้พ่อค้าชาวไทยต้องการทำการค้าขายกับชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ในเวลาเดียวกัน โดยใช้ระเบียบวิธีการการค้าที่แตกต่างกัน¹⁷ นอกจากนี้การค้าตามแนวชายแดนไทยพม้ามักประสบปัญหาหลายประการโดยเฉพาะการค้าขายในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างสองประเทศเป็นสำคัญอีกด้วย¹⁸ กล่าวคือ เมื่อใดก็ตามที่เกิดการกระทบกระทั่งบริเวณแนวชายแดนหรือเหตุการณ์ระหว่างประเทศที่ทำให้พม่าไม่พอใจ ทางพม่าก็จะใช้การปิดด่านเป็นเครื่องมือหรือมาตรการในการที่จะทำให้ไทยร่วมมือกับพม่า ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งของไทยและพม่าจากการที่การค้าหยุดชะงัก

นอกจากนี้ยังมีปัญหาการปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยของรัฐบาลพม่าที่มีอยู่ตลอดเวลา ทำให้การค้าไม่ราบรื่น รวมไปถึงของรัฐบาลพม่าออกกฎระเบียบต้องห้ามการนำเข้าสินค้าบางชนิดจากไทย ทำให้บริเวณชายแดนมีการค้านอกระบบปรากฏอยู่ทั่วไปเป็นจำนวนมาก แม้ว่าไทยจะได้รับรายได้เป็นจำนวนมากจากการค้านอกระบบนั้น แต่ผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอันเนื่องมาจากการค้านอกระบบก็มีด้วยเช่นกัน เนื่องจากพ่อค้าไทยมักตั้งจุดรับ-ส่งสินค้าตามบริเวณช่องทางต่างๆ ของแนวชายแดนเพื่อให้เกิดความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านเข้า-ออกระหว่างประเทศ จุดรับ-ส่งสินค้านี้ดังกล่าวนั้นในที่สุดก็ขยายตัวเป็นชุมชนซึ่งมีทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย แต่โดยมากมักจะผิดกฎหมายเพราะการรับส่งสินค้านี้เป็นการรับ-ส่งสินค้านอกระบบ และเป็นการฝ่าฝืนการปฏิบัติ

¹⁶ พรพิมล ตรีโชติ, "ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามชายแดนไทย-พม่า : ศึกษาผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่า, (สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 28.

¹⁷ สุลักษณ์ กาญจนชุนดี, "การค้าชายแดนไทย-พม่า : ข้อควรทำและไม่ควรทำ," ใน ไทยกับพม่า: ข้อควรทำและไม่ควรทำ, อัมพร จีรัฐติกร, บรรณาธิการ, (โครงการอาณานิคมศึกษา 5 กุมภาพันธ์, 2543), หน้า 94.

¹⁸ สุลักษณ์ กาญจนชุนดี, "การค้าชายแดนไทย-พม่า : ข้อควรทำและไม่ควรทำ," หน้า 89.

ตามกฎระเบียบของทางราชการ จึงไม่สามารถจัดตั้งชุมชนที่ถูกกฎหมายขึ้นได้ โดยชุมชนเหล่านี้มักจะอยู่ลึกเข้าไปติดแนวชายแดน เป็นชุมชนเถื่อน ขาดระเบียบ และไม่มีการควบคุมการเข้าออก อีกทั้งยังมีจำนวนมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถสอดส่องดูแลได้ทั่วถึง จึงเป็นเหตุให้ผู้ไม่หวังดีต่อชาติสามารถให้ชุมชนเหล่านี้เป็นจุดแทรกซึมผ่านเข้ามาทำลายความมั่นคง ภายในประเทศได้ และยังคงกลายเป็นแหล่งซ่องสุมอาชญากร แหล่งการพนันและยาเสพติด¹⁹ ดังนั้นการที่เกิดสภาวะการค้าในระบบควบคู่กับการค้านอกระบบและปัญหาการค้าตามบริเวณแนวชายแดน จึงทำให้ฝ่ายพม่ามีความต้องการจัดระเบียบการค้าชายแดนเสียใหม่ เพื่อให้พม่าสามารถควบคุมดูแลผลประโยชน์และจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.5 สถานการณ์ความไม่สงบระหว่างไทย-พม่า สมัยรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

แม้ว่านโยบายต่างประเทศภายใต้การนำของรัฐบาลชุดนี้ ได้เน้นถึงการดำเนินความสัมพันธ์อันดีต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างชัดเจน แต่ในสมัยที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น ได้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างไทยและพม่าขึ้นอย่างรุนแรง ซึ่งสาเหตุความขัดแย้งนั้นเกิดขึ้นจากปัญหาที่สั่งสมกันมานานภายในพม่า อันส่งผลกระทบต่อไทยโดยตรง แต่ทว่าเหตุการณ์ความไม่สงบและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละปีนั้น ยังปรากฏว่าได้มีบางช่วงเวลาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่ากลับคืนมาอยู่ในภาวะปรกติ ทั้งนี้เนื่องมาจากความพยายามและความจริงใจของไทย ในการดำเนินนโยบายการทูตที่ก้าวไปข้างหน้า แต่การที่เหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศยังไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นโดยตลอดนั้น เพราะยังต้องขึ้นอยู่กับระยะเวลา และอาศัยความเข้าใจ จริงใจต่อกันระหว่างสองประเทศเป็นสำคัญนั่นเอง

3.5.1 สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2544

เมื่อรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในช่วงต้นปี พ.ศ.2544 ความสัมพันธ์ไทย-พม่าได้สั่นคลอน เนื่องจากทางพม่าได้มีการต่อสู้กันระหว่างรัฐบาลทหารและชนกลุ่มน้อย นำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างไทย-พม่า โดยสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น เริ่มต้นจากการที่พม่าเปิดยุทธการใหญ่กวาดล้างกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่บริเวณชายแดนไทย-พม่า ด้านจังหวัดเชียงราย ส่งผลให้รัฐบาลพม่าประกาศปิดด่านพรมแดนท่าขี้เหล็ก อำเภอแม่สาย และมีการอพยพประชาชนของทั้ง 2 ฝ่าย และเนื่องฐานที่มั่นของไทยใหญ่ยากแก่การเข้าถึงจากฝั่งพม่า ทหารพม่าจึงขอ

¹⁹ เวนิกา บุญมาคลี่, “นโยบายต่างประเทศของไทย ต่อสหภาพเมียนมาร์ในสมัยนายกรัฐมนตรีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ พ.ศ. 2531- 2534,” หน้า 108-109.

ใช้เส้นทางในพื้นที่บ้านปางหนุน ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อหวังตีโอบกองกำลังไทยใหญ่ แต่ได้รับการปฏิเสธจากกองร้อยทหารพรานที่ 963 ของไทย²⁰ ที่ดูแลฐานที่มั่นดังกล่าว เนื่องจากนโยบายของไทยจะไม่ยินยอมให้กองกำลังกลุ่มใดๆ ใช้พื้นที่ในไทย นอกจากนี้พื้นที่บริเวณเนินปางหนุนนั้น เป็นพื้นที่ตามข้อตกลงระหว่างไทย-พม่าที่ทำไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ให้ถือเป็นเขตปลอดทหาร เนื่องจากพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นจุดยุทธศาสตร์ แต่ทหารพม่ากลับตัดสินใจบุกยึดฐานทหารพรานบริเวณเนินปางหนุนดังกล่าว²¹

ระหว่างที่มีเกิดการปะทะกันระหว่างกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่และพม่า ทำให้มีกระสุนปืนบางส่วนตกมายังฝั่งไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และตกบริเวณฐานทหารไทยและสนามจอตเฮลิคอปเตอร์ได้รับความเสียหายทำให้บ้านเรือนเสียหายและชาวบ้านเสียชีวิต ซึ่งภายหลังจากเกิดเหตุที่เนินปางหนุน พล.ท. วัชรชัย ฉายเหมือนวงศ์ แม่ทัพภาคที่ 3 ได้สั่งยิงปืนใหญ่ ไล่ทหารพม่าออกจากพื้นที่กูเต็งนาโฮย ซึ่งเป็นฐานบัญชาการใหญ่ของทหารพม่า ในพื้นที่อำเภอแม่สาย ทำให้ทหารพม่าเสียชีวิต ส่วนฝ่ายไทย ได้อพยพชาวบ้านกว่า 5 พันคน ที่อยู่ในแนวปืนใหญ่บริเวณ ตำบลเวียงพาคำ ไปพักรวมกันที่โรงเรียนที่อยู่ไกลออกไป 30 กิโลเมตร²²

ทางฝ่ายพม่านั้นด้วยความเข้าใจผิดว่าไทยได้ให้การสนับสนุนกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่ ทำให้ในระหว่างวันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 44 จึงได้เกิดการยิงโต้ตอบกันระหว่างทหารไทยและพม่าในบริเวณตัวเมืองอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ส่งผลให้มีราษฎรไทยเสียชีวิตและมีกระสุนปืนจำนวนหนึ่งตกเข้ามายังฝั่งไทย

จากความขัดแย้งบริเวณพรมแดนที่เกิดขึ้นนั้น ได้ส่งผลกระทบไปถึงการค้าบริเวณชายแดนของทั้งสองประเทศ เนื่องจากทางพม้ามักนำปัญหาชนกลุ่มน้อย และปัญหาพรมแดนมาเป็นข้ออ้างในการปิดด่านเสมอ ทำให้ภายหลังจากที่มีการปิดด่านพรมแดนระหว่างสองประเทศ ทางคณะกรรมการประสานงานชายแดนไทย-พม่า ระดับท้องถิ่นจึงได้ทำการเปิดการเจรจาและมีข้อยุติโดยตกลงให้มีการหยุดยิงและตกลงให้มีการเปิดด่านแม่สายเมื่อเช้าวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 แต่เนื่องจาก

²⁰ “พม่าบ้ำเลือดก้อสงครามยึดแดนไทย” มติชนรายวัน (12 กุมภาพันธ์ 2544) : 5.

²¹ เรื่องเดียวกัน : 23.

²² “รายงานพิเศษชายแดนไทย-พม่า ระอุ ปลุกสำนึกคนดีศรีอยุธยาในยุทธการยึดแม่สาย” สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 47,38 (16-22 กุมภาพันธ์ 2544) : 22-23.

สถานการณ์ยังไม่ปกติ ดังนั้นฝ่ายทหารของไทยจึงขอปิดด่านอีกครั้ง ในขณะที่ฝ่ายปกครองของอำเภอแม่สายคัดค้าน โดยอ้างเรื่องผลประโยชน์จากสินค้าผ่านเข้าออก ในที่สุดก็ได้มีการปิดด่านอีกครั้ง ในเวลา 18.00 น. และในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ได้มีการเปิดด่านแม่สาย เพื่อให้คนพม่า และคนไทยที่ตกค้างอยู่ทั้ง 2 ฝ่าย ได้ข้ามกลับไปประเทศของตน โดยใช้เวลาเพียง 20 นาที ก่อนถูกปิดตาย ห้ามเข้า-ออกโดยเด็ดขาด²³

ภายหลังจากที่มีการปิดด่านไปแล้ว ทางกรมพม่าได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่พม่าปิดร้านค้าของพ่อค้าแม่ค้า ภาคเอกชนย่านตัวเมือง ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดท่าขี้เหล็ก เชียงตุง หรือจังหวัดอื่นๆ ที่ก่อนหน้านี้เคยเป็นตลาดรองรับสินค้านำเข้าจากไทย โดยผ่านด่านการค้าชายแดนต่างๆ ในภาคเหนือที่นำสินค้าไทยเข้ามาวางขายอยู่ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นสินค้าที่ค้างสต็อกมาก่อนหน้านี้ หรือสินค้าที่เพิ่งจะลักลอบนำเข้าก็ตาม นอกจากนี้ยังได้ประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มพ่อค้าเอกชนในแต่ละจังหวัดกับฝ่ายทหารให้นำเข้าสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตทุกประเภทจากจีนแผ่นดินใหญ่ แทนการนำเข้าจากไทย แม้แต่น้ำมันเชื้อเพลิง ที่ระยะหลังมีการนำเข้ามาจากจีน สิงคโปร์ หรือมาเลเซียแทน รวมถึงมีการแพร่ภาพทางโทรทัศน์ไม่ให้เกิดการสนับสนุนสินค้าไทย ส่งผลให้บรรยากาศความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่าในภาพรวมไม่สู้ดีนัก²⁴ โดยการก่อกองระแธต่อต้านสินค้าไทยนั้นจะไม่เกิดผลดีต่อไปในระยะยาว และหากทิ้งระยะไว้นานก็อาจจะเป็นการต่อต้านสินค้าไทยโดยรวม โดยเฉพาะทัศนคติต่อสัญลักษณ์ตราสินค้าไทยที่กำลังส่งเสริมในปัจจุบัน ทั้งนี้จากเหตุการณ์ความไม่สงบบริเวณชายแดนไทย-พม่าด้านจังหวัดเชียงราย ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 และการสั่งปิดด่านพรมแดนท่าขี้เหล็กนั้นได้ส่งผลกระทบต่อพ่อค้าแม่ค้าและนักธุรกิจอย่างมาก เพราะต้องสูญเสียเงินเข้าประเทศวันละ 37-40 ล้านบาท²⁵

ภายหลังจากที่สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างไทยและพม่ามีแนวโน้มจะเลวร้ายขึ้น ได้มีการประกาศออกมาอย่างเป็นทางการถึงการจัดประชุมคณะกรรมการชายแดนระดับภูมิภาค (RBC) ครั้งที่ 18 ระหว่างไทย-พม่า ในวันที่ 2-4 เมษายน พ.ศ. 2544 ที่เมืองเชียงตุง ประเทศพม่า โดยไทยส่ง

²³ “รายงานพิเศษชายแดน ไทย-พม่า ระบุ ปลูกสำนึกคนดีศรีอยุธยาในยุทธการยึดแม่สาย,” หน้า 23.

²⁴ “พาณิชย์ตีรับพม่าด้านสินค้าไทย หวั่นส่งผลเสียต่อการค้าระยะยาว” ผู้จัดการรายวัน (26 มีนาคม พ.ศ.2544) : 25.

²⁵ “พ่อค้าแม่สายโวย เศรษฐกิจจวบจี้รัฐบาลถกเปิดด่านพม่า” กรุงเทพธุรกิจ (19 พฤษภาคม พ.ศ. 2544) :

พล.ท.วิธชัย ฉายเหมือนวงศ์ แม่ทัพภาคที่ 3 ประธานฝ่ายไทยไปร่วมประชุม โดยทางไทยได้หยิบยก 3 เรื่องหลักขึ้นมาหารือ คือ 1) เรื่องค่าเสียหายจากการปะทะกันระหว่างไทย-พม่า เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 ว่าใครจะเป็นผู้จ่าย 2) ปัญหาพรมแดนไทย-พม่า ซึ่งต้องหาทางออก โดยเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการปักปันเขตแดนไทย-พม่า 3) ปัญหายาเสพติด โดยไทยขอให้ตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อสำรวจปัญหาเสพติด²⁶ แม้ว่าภายหลังจากการประชุมทั้งสองฝ่ายจะเห็นด้วยในหลายประเด็นและพร้อมให้ความร่วมมือมากขึ้น แต่ทางพม่ายังคงต้องการให้มีการปิดด่านท่าซี้เหล็ก ผังตรงข้าม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายต่อไป ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการตอบโต้ฝ่ายไทย ที่พม่ายังเข้าใจและยืนยันว่า ไทยให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน โดยเฉพาะกลุ่มกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่ให้ต่อต้านรัฐบาลพม่า ซึ่งเรื่องนี้ไม่สามารถเจรจาได้ในการประชุม RBC ครั้งนี้ เพราะฝ่ายไทยได้ปฏิเสธและไม่ยอมรับว่าให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยดังกล่าว

นอกจากความขัดแย้งบริเวณแนวชายแดนที่เกิดขึ้นแล้ว สื่อต่างๆ ในพม่ายังได้มีการกล่าวโจมตีไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ The New Light of Myanmar ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลพม่า ฉบับประจำวันที่ 19, 20, 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 ได้มีการนำเสนอบทความของนางมะถีน วิน (Ma Tin Win) นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ของพม่า ที่มีเนื้อหาโจมตีพระมหากษัตริย์ของไทยและได้มีการตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ และนำลงเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต ทำให้ทางกระทรวงการต่างประเทศของไทย ได้สั่งการให้นายอู๋ม เมาลานนท์ เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า ประท้วงเพื่อชี้แจงว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยเป็นสถาบันอันเป็นที่เคารพสูงสุดของไทย ให้ยุติการเสนอข่าวนี้²⁷

ด้านนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ให้สัมภาษณ์ถึงกรณีที่หนังสือพิมพ์ The New Light of Myanmar ลงบทความของนางมะถีน วิน ที่มีข้อความจาบจ้วงสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยนั้น ได้มอบหมายให้นายกฤษ กาญจนบุญชู อธิบดีกรมเอเชียตะวันออก เชิญ พ.ท.เมียว มินต์ เอกอัครราชทูตพม่าประจำประเทศไทย มารับบันทึกช่วยจำ ซึ่งมีข้อความที่

²⁶ “มทภ.เจรจา “หม่อง เอ” ที่ย่างกุ้งถกค่าเสียหาย-พรมแดน-ยาบ้า” มติรายวัน (3 เมษายน พ.ศ.2544) : 15.

²⁷ “สื่อพม่าตีข่าวหมิ่น “กษัตริย์ไทย” “บัวแก้ว” เดินสั่งทูตจี้ยุติเสนอข่าว” มติชนรายวัน (24 พฤษภาคม พ.ศ. 2544) : 6.

รุนแรงเพื่อประท้วงพม่า โดยทางการทูตถือว่าการดำเนินการรุนแรงที่สุด²⁸ แต่ทว่าเพื่อเป็นการยืนยันในแนวทางการดำเนินนโยบายที่จะเป็นมิตรประเทศกับพม่า ทำให้นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ได้ยืนยันว่าไทยจะไม่ลดระดับการทูตกับพม่า ในขณะที่สื่อต่างๆในพม่าจะยังคงเดินหน้าวิพากษ์วิจารณ์ไทยในทางลบ โดยเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2544 รัฐบาลทหารพม่าได้ออกแถลงการณ์ระบุว่า พม่ากำลังตกเป็นแพะรับบาปของไทย เนื่องจากทุกครั้งที่เกิดปัญหาขึ้น รายงานของสื่อมวลชนไทยมักจะทำ การโยนความผิดไปให้พม่า เช่นการกล่าวโทษว่าหน่วยงานข่าวกรองของพม่าอยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติด และอยู่เบื้องหลังเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติดในไทย²⁹

ทั้งนี้จากการที่สื่อในพม่าได้กล่าวโจมตีไทยอย่างต่อเนื่องนั้น เกิดจากความเข้าใจผิดกันระหว่างสองประเทศ ซึ่งพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ตระหนักถึงปัญหานี้ จึงได้เดินทางไปเยือนพม่าอย่างเป็นทางการระหว่างวันที่ 19-20 มิถุนายน พ.ศ.2544 เพื่อแสดงถึงความจริงใจและยุติปัญหาความเข้าใจผิดต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งการตัดสินใจเยือนพม่าของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในครั้งนั้น ส่งผลให้สื่อมวลชนพม่าได้หยุดเผยแพร่ข่าวโจมตีไทย และนับเป็นครั้งแรกในหลายรอบเดือนที่หนังสือพิมพ์ของพม่าหยุดวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับประเทศไทย

นอกจากนี้ผลจากการเยือนพม่าของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรในครั้งนั้น ได้มีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง 2 รัฐบาล 4 ฉบับใน 4 โครงการด้วยกัน คือ 1) ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด 2) การไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน 3) การร่วมมือด้านการค้าและการลงทุน และ 4) การปักปันเขตแดน³⁰ รวมทั้งได้มีการเดินทางเยือนพม่าของข้าราชการคนสำคัญของไทยตามมาอีกหลายคน อาทิการเยือนของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2544³¹

ในที่สุดเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ที่บริเวณหน้าด่านถาวรแม่สายได้มีการจัดเตรียมพื้นที่เตรียมรับการเปิดประตูด้านทำซีเหล็กของพม่าเป็นครั้งแรกในรอบ 4 เดือน³² ซึ่งผลสำเร็จในครั้งนี้

²⁸ "บัวแก้วเดือด ประท้วงพม่าจบบ้าง" กรุงเทพธุรกิจ (25 พฤษภาคม พ.ศ. 2544) : 10.

²⁹ "พม่าอัดไทยซ้ำไวยุโรป" กรุงเทพธุรกิจ (11 มิถุนายน พ.ศ.2544) : 10.

³⁰ อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, "ไทย" ใน เอเชียรายปี (2003), หน้า 43.

³¹ "Burma," Far Eastern Economic Review: Asia 2002 Yearbook : 208

³² "เปิดด่านคึกคัก -สะพัด 20 ล้าน" กรุงเทพธุรกิจ (25 มิถุนายน 2544): 13.

เกิดจากการเจรจาระหว่างรัฐบาลไทยกับพม่า รวมถึงการเยือนไทยอย่างเป็นทางการของ พล.ท. ชิน ยุ้นต์ ในระหว่างวันที่ 3-5 กันยายน พ.ศ. 2544 ยังได้เน้นย้ำถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่าที่จะไม่มีความหวาดระแวงต่อกัน รวมถึงการเจรจาถึงความร่วมมือต่างๆที่จะเกิดขึ้นระหว่างสองประเทศ ทั้งนี้ นับได้ว่าตั้งแต่การเดินทางเยือนพม่าอย่างเป็นทางการของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ส่งผลให้ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่ากลับคืนมาอยู่ในระดับปกติ และเป็นผลสำเร็จจากการที่ไทยยังคง ดำเนินนโยบายเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อพม่า ตามหลักการนโยบายการทูตที่ก้าวไปข้างหน้า ที่ได้เคย ประกาศไว้ตั้งแต่ต้นของรัฐบาลชุดนี้

3.5.2 สถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2545

โดยรวมแล้วดูเหมือนว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่าจะดีขึ้นตามลำดับจนกระทั่งมีการ เปิดด่านระหว่างสองประเทศ รวมถึงการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้ในระดับสูงของทั้งสองประเทศ เรื่อยมาจนถึงวันที่ 23-26 เมษายน พ.ศ. 2545 พลเอกหม่อง เอ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดพม่าซึ่งไม่เคย เยือนไทยเลย ได้มาเยือนไทย และมีการลงนามข้อตกลงในการปราบปรามยาเสพติดร่วมกัน³³ แต่ทว่า ความขัดแย้งระหว่างสองประเทศได้รุนแรงถึงขีดสุดโดยเฉพาะเมื่อวันที่ 1-28 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 ทางกองทัพภาคที่ 3 ของไทยนำโดย ผบ.ทบ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้มีการเริ่มฝึก "สุรสีห์ 143" โดยระดม ทหารเกือบ 30,000 คน จากกองกำลังผาเมือง กองกำลังนเรศวร ที่มีทั้งทหารม้า ทหารราบ ทหารปืน ใหญ่ และทหารรบพิเศษ รวมทั้งรถถัง รถสายพานลำเลียงพล กว่า 400 คัน ปืนใหญ่กว่า 100 กระบอก เข้าในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปางและตาก อันเป็นนโยบายที่ต้องการให้ทหารไทยมีความ พร้อมรบในทุกสถานการณ์³⁴ และไทยได้ดำเนินอย่างเป็นทางการเป็นประจำ ในขณะที่รัฐบาลพม่าจะมีการรบกั นระหว่างรัฐบาลและชนกลุ่มน้อยต่างๆ ในช่วงหน้าแล้งของทุกปี ทำให้การซ้อมรบของไทยในช่วงเดือน พฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงปลายหน้าแล้งนั้น ทำให้เกิดเป็นความเข้าใจผิดกันระหว่างสองประเทศได้

แต่ทว่าเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้รัฐบาลทหารพม่าเข้าใจผิดว่าไทยให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อย ทำให้สื่อต่างๆในพม่าประหวั่นและโจมตีรัฐบาลไทยอย่างต่อเนื่อง ด้วยการอ้างรายงานข่าวของสำนัก ข่าวต่างประเทศและหนังสือพิมพ์ไทยที่มีการระบุว่า มีทหารไทยเข้าไปปฏิบัติการฝังพม่าอันสอดคล้องกับ

³³ "จากชายแดนพม่า ถึงไผ่ย้ายทหาร," มติชนสุดสัปดาห์ (3-9 มกราคม พ.ศ.2546) : หน้า 15.

³⁴ อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ "ไทย" เอเชียรายปี (2003), หน้า 44

เหตุการณ์กองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่บุกเข้ายึดฐานทหารพม่า³⁵ รวมถึงการที่พล.อ.จ๋อวิน รองเจ้ากรมข่าวกรองทหารของพม่าออกแถลงรายวัน ประณามกองทัพไทยอย่างรุนแรงว่ารุกล้ำอธิปไตยของพม่า นอกจากแถลงข่าวรายวันของพล.อ.จ๋อ วินแล้ว นางมะถิน วิน ได้เขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์ The New Light of Myanmar โดยการวิพากษ์วิจารณ์กษัตริย์ของไทยในอดีต อันได้แก่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่นางมะถิน วิน เรียกว่า “Phra Narit” ซึ่งบทความดังกล่าวที่เขียนนั้น ลงตีพิมพ์ต่อเนื่องตั้งแต่ฉบับวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ.2545 – ฉบับวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2545³⁶ รวมทั้งได้มีการตีพิมพ์คำว่า “โยธะยา” หรือ “โยเดียร์” มาใช้แทนเรียกประเทศไทย ในหนังสือพิมพ์ The New Light of Myanmar ที่เป็นการดูถูกคนไทยว่าอ่อนแอ ชี้แพ้ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

จากสถานการณ์ต่างๆ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า ยังคงมีความตึงเครียด ในที่สุดเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 ทางด้านรัฐบาลทหารพม่าได้มีคำสั่งปิดด่านชายแดนรอบด้านอีกครั้ง และไม่มีการแจ้งถึงสาเหตุของการปิดด่านดังกล่าว และทางด้านกำลังทหารรัฐบาลพม่าได้ส่งกองกำลังเสริมอีก 3 กองพันเข้ามาประชิดชายแดนไทยใกล้ด่านเจดีย์สามองค์ จังหวัดกาญจนบุรี³⁷

เหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดจากความเข้าใจผิดต่างๆนี้ ส่งผลให้ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ต้องสั่งยุติการฝึกความพร้อมรบตาม “แผนสุรสีห์ 143” ของกองทัพภาคที่ 3 ทันที และมีคำสั่งไม่ให้เกิดการยิงปืนใหญ่ตอบโต้การยิงล้ำแดน แต่ให้ใช้เพียง “แฟล” (flare) หรือพลุที่ใช้บอกสัญญาณในสนามรบ เพื่อเตือนฝ่ายตรงข้ามว่ามีการยิงล้ำแดนเกิดขึ้นแทน และเป็นการป้องกันไม่ให้รัฐบาลพม่าเข้าใจผิดว่ามีกองกำลังทหารไทยบุกเข้าไปโจมตีฐานทหารว่า หรือทหารไทยให้การสนับสนุนกองกำลังกู้ชาติใหญ่ให้เข้าไปโจมตีฐานทหารพม่าและทหารว่าด้วย นอกจากนี้พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ยังได้ให้สัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 ว่ารัฐบาลไทยได้มีการออกคำสั่งจับกุมผู้นำกองกำลังที่ต่อต้านรัฐบาลพม่าทุกกลุ่มที่เข้ามาในเขตไทย โดยเฉพาะผู้นำกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่ ซึ่งมักใช้ไทยเป็นสถานที่พบปะหรือจัดประชุมต่อต้านรัฐบาลพม่า โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน รวมถึงพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ออกมาปฏิเสธขบวนการและดำเนินสื่อที่รายงานข่าวให้กระทบต่อความมั่นคงและก่อให้เกิดความเสียหาย โดยระบุว่ามีความ

³⁵ เรื่องเดียวกัน , หน้าเดียวกัน.

³⁶ พุทธิศ อัสดง “จาก “ลุงจ๋อวิน” ถึง “ยายมะถิน วิน” กับ “Too Late to React” ของกองทัพ” มติชนสุดสัปดาห์ 22,1142 (8-14 กรกฎาคม พ.ศ. 2545) : 33-36.

³⁷ “พม่าเสริมกำลังประชิดด่านเจดีย์สามองค์” กรุงเทพธุรกิจ (28 พฤษภาคม พ.ศ. 2545) : 12.

พยายามปล่อยข่าวให้พม่าเข้าใจผิด และเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ออกมาประกาศต่อว่ากองทัพว่าอย่า “over react” หรือการแสดงปฏิกิริยาที่เกินเหตุด้วยเหตุผลว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากชนกลุ่มน้อย ไม่ใช่ปัญหาของทั้งสองประเทศอย่างแท้จริง³⁸

นอกจากนี้ได้มีการเน้นย้ำถึงนโยบายของไทยต่อชนกลุ่มน้อยของไทยว่ามีนโยบายที่ชัดเจนมาก คือไทยจะไม่สนับสนุนชนกลุ่มน้อยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่จะไปก่อให้เกิดปัญหากับรัฐบาลเพื่อนบ้าน และไทยจะไม่ยอมให้ผู้ใดเข้ามาใช้ดินแดนของไทยในการที่สร้างปัญหาให้กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นไทยมีความต้องการฟื้นฟูความสัมพันธ์อันดี ไม่ต้องการให้เกิดสู้รบกัน และต้องการให้ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนอยู่กันอย่างสันติสุข รวมถึงไทยจะต้องร่วมมือกับพม่าในการแก้ปัญหาสำคัญของไทย คือความร่วมมือในเรื่องยาเสพติด และผลประโยชน์ของชาติ อันได้แก่เรื่องแรงงานต่างด้าวด้วย³⁹ เพราะในปัจจุบันโดยเฉพาะในช่วงที่รัฐบาลพม่าได้มีการปราบปรามชนกลุ่มน้อยนั้น จะส่งผลให้มีผู้อพยพและแรงงานต่างด้าวจำนวนมากเข้ามาดินแดนไทย

ถึงแม้ทางด้านฝ่ายต่างๆในไทยจะออกมายืนยันถึงนโยบายที่ชัดเจนของไทยแล้ว แต่สถานการณ์ชายแดนไทย-พม่าก็ยังคงตึงเครียด โดยเฉพาะทางด้านจังหวัดท่าขี้เหล็กทางฝั่งพม่า ตรงข้ามอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่พม่ายังคงปิดด่านอยู่ และทางพม่ายังได้ตัดกระแสไฟฟ้าส่วนภูมิภาคของไทยที่ส่งไปจำหน่ายที่ท่าขี้เหล็ก⁴⁰ ซึ่งการสู้รบอย่างรุนแรงระหว่างกองกำลังผสมพม่า-วามูเชอกับกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่ด้านตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ทำให้มีนายทหารไทยได้รับบาดเจ็บ⁴¹

แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่ายังไม่สามารถกลับมาอยู่ในระดับปกติได้ แต่ไทยยังคงพยายามเดินหน้ารักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองรัฐบาล โดยนายชัชฎาภย์ บุรุษพัฒน์ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้แถลงถึงผลการประชุมเกี่ยวกับปัญหาชายแดนไทย-พม่าว่า ได้

³⁸ ธันวาท เมธาสิริ, “ปฏิบัติการล้างเผ่าพันธุ์ แนวรบด้านตะวันตกเดือด” สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 49,34 (17-23 มกราคม พ.ศ.2546) : 15.

³⁹ สัมภาษณ์พิเศษ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ “นโยบายเราชัดเจน... เราไม่ต้องการการสู้รบกัน”, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 10,522(3-9 มิถุนายน 2545) : 16.

⁴⁰ “พม่าตัดสายไฟเชื่อมไทยเคลื่อนพลใหญ่ยึดกบฏฉาน” ผู้จัดการรายวัน (10 มิถุนายน พ.ศ. 2545) : 15.

⁴¹ “ชายแดนระอุซ้ำ พม่าถล่มไทย เจ็บ 2” กรุงเทพธุรกิจ (20 มิถุนายน พ.ศ. 2545) : 17.

กำชับให้ฝ่ายทหารห้ามองค์กรพัฒนาเอกชนรวมถึงผู้สื่อข่าวต่างประเทศเข้าไปในพื้นที่ชายแดนอย่างเด็ดขาด เพราะบางครั้งผู้สื่อข่าวต่างประเทศบางรายจะเสนอข่าวที่กระทบต่อความสัมพันธ์ และเสนอข่าวในภาพลบ⁴² รวมถึงรัฐบาลไทยและพม่ายังได้มีการทำความตกลงเปิดช่องทางระหว่างกัน เมื่อมีปัญหาให้พิจารณาร่วมกันทันที และในอนาคตไทย-พม่า จะยังคงต้องมีความร่วมมือกันอีกในหลายเรื่อง เช่น การสร้างถนนเชื่อมไทย-พม่า-อินเดีย⁴³ และที่สำคัญที่สุดคือการส่งโยกย้ายพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2545 นอกฤดูกลาง และนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายของกองทัพต่อพม่าอย่างฉับพลัน⁴⁴ ซึ่งผลกระทบทางนโยบายที่สำคัญที่สุด คือ คำประกาศของ พลเอกสมหัต อัดตนันท์ ผู้บัญชาการทหารบกคนใหม่ว่า “นับตั้งแต่นี้เป็นต้นไป กองทัพจะดำเนินนโยบายตามรัฐบาลโดยพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆก็ตามที่จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-พม่า รวมทั้งกองทัพจะไม่ยอมให้กลุ่มต่อต้านรัฐบาลประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำการเคลื่อนไหวใดๆ ในพื้นที่ประเทศโดยเด็ดขาด⁴⁵

ในที่สุด พม่าได้มีการประกาศเปิดด่านตามแนวชายแดนไทย-พม่าอีกครั้ง เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2545 โดยมีการเปิดด่านที่ อำเภอแม่สอด ตรงข้ามกับจังหวัดเมียวดี และที่อำเภอแม่สาย ตรงข้ามจังหวัดท่าซี้เหล็ก พร้อมทั้งมีการวางระเบียบปฏิบัติเพื่อป้องกันการลักลอบกระทำความผิดกฎหมาย โดยทั้งสองประเทศจะช่วยกันดูแลในเรื่องนี้ เช่นการป้องกันการลักลอบขนยาเสพติด ค่าของเดือน เป็นต้น⁴⁶ ซึ่งได้เป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามร่วมกันระหว่างสองรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยภายหลังจากการที่พม่ายอมเปิดด่านได้ไม่นาน โครงการลงทุนขนาดใหญ่กับรัฐบาลพม่าหลายโครงการที่เคยถูกเก็บไว้ ได้ถูกนำกลับมาพิจารณาใหม่อีกครั้ง อาทิ โครงการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำสาละวิน โครงการถนนแม่สอด-ร่างกุ้ง โครงการสร้างเหมืองหิน และโครงการท่าเรือในรัฐทวาย ไปจนถึงโครงการจัดตั้งสำนักงานการค้าระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่า ตามจังหวัด

⁴² “สมช.ห้าม “สื่อออก-เอ็นจีโอ” เข้าชายแดน “สุรเกียรติ์” ยันพม่าซ้อมรบไม่คุกคามไทย” มติชนรายวัน (16 กรกฎาคม พ.ศ. 2545) : 16.

⁴³ “สุรเกียรติ์” เคลียร์ใจ “3 ผู้นำพม่า” สำเร็จ “ต้นช่วย”ให้ลืมเรื่องเก่า – ร่วมแก้ปัญหา” มติชนรายวัน (7 สิงหาคม พ.ศ.2545) : 12.

⁴⁴ “อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, “ไทย” ใน เอเชียรายปี 2003, หน้า 44.

⁴⁵ ธันวา เมธาสิริ, “ปฏิบัติการล้างเผ่าพันธุ์ แนวรบด้านตะวันตกเดือด” : 10.

⁴⁶ “วิทย์พม่าประกาศเปิดด่าน 15 ตุลาคม” มติชนรายวัน (9 ตุลาคม พ.ศ. 2545) : 21.

ชายแดน โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและโครงการเปิดด่านและบ่อนกาสิโนที่หัวเมือง ตรงข้าม จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นต้น⁴⁷

3.5.3 สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2546

จากการที่มีความร่วมมือต่างๆ เกิดขึ้นระหว่างสองรัฐบาล และความพยายามเข้าไปแก้ไข ปัญหา อันเนื่องมาจากการสู้รบที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนของทั้งสองประเทศร่วมกันได้ส่งผลให้ สถานการณ์ความสัมพันธ์ทั่วไปของทั้งสองประเทศเริ่มกลับคืนมาอยู่ในภาวะปกติ แต่ความสัมพันธ์ ระหว่างไทย-พม่าก็ยังไม่ราบรื่นเท่าที่ควรนัก กล่าวคือเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ได้เกิด เหตุการณ์วางระเบิดที่จังหวัดท่าขี้เหล็ก ถึง 4 ครั้ง ได้แก่⁴⁸

การระเบิดครั้งแรกในเวลา 03.20 น. บริเวณประตูทางเข้าปั๊มน้ำมัน เอ็ม ที ซี ของรัฐบาลพม่า บนถนนสายบ้านสันทราย-สวนดอก จังหวัดท่าขี้เหล็ก ห่างจากลำน้ำพรมแดน ระหว่างไทย-พม่า ฝั่ง ตรงข้าม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ลึกเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร แรงระเบิดทำให้ยามเฝ้า ปั๊มน้ำมันชาวพม่า เสียชีวิต 1 ศพ ต่อมาในเวลา 06.45 น. เสียงระเบิดครั้งที่ 2 ดังขึ้นบริเวณด้านตรวจ บ้านเมืองพง ตำบลบางโป้ง จังหวัดท่าขี้เหล็ก ริมแม่น้ำโขง ห่างจากสามเหลี่ยมทองคำ ประมาณ 3 กิโลเมตร หลังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเปิดกล่องเปีรูลีกลับที่มีคนแอบนำมาวางไว้ข้างทาง แรงระเบิดทำ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจพม่าเสียชีวิตจำนวน 2 นาย และเสียงระเบิดครั้งที่ 3 ดังขึ้นบริเวณอนุสาวรีย์พระเจ้า บูเรงนอง ข้างศาลากลาง จังหวัดท่าขี้เหล็ก ตรงข้ามย่านการค้า ห่างจากข้ามสะพานพรมแดนด้าน อำเภอแม่สาย เพียง 300 เมตร แรงระเบิดสร้างความเสียหายทำให้รูปปั้นพระเจ้าบูเรงนองแขนหัก ขา หัก และฐานรองรับแตกร้างเป็นแนวยาว ส่งผลให้พม่าได้สั่งให้มีการปิดด่านไทย-พม่าเป็นการชั่วคราว โดยในขณะที่เจ้าหน้าที่พม่า และเจ้าหน้าที่ไทย กำลังร่วมกันตรวจสอบหาสาเหตุของการวางระเบิดทั้ง สามครั้งนั้น ปรากฏว่าเวลา 8.20 น. ได้มีเสียงระเบิดครั้งที่ 4 ดังขึ้นบริเวณโรงผลิตไฟฟ้าอเล็กทริกคัม ปานี หรือต้าเหวย ซึ่งเป็นโรงผลิตไฟฟ้าที่มีเครื่องปั่นไฟขนาดใหญ่ 6 เครื่อง จ่ายกระแสไฟฟ้าขายทั่ว จังหวัดท่าขี้เหล็ก ห่างจากชายแดนแม่สาย ประมาณ 2 กิโลเมตร แรงระเบิดทำให้อาคารโรงไฟฟ้า บางส่วนพังทลาย หม้อแปลงไฟฟ้าได้รับความเสียหาย

⁴⁷ ธันวา เมธาสิริ, "ปฏิบัติการล้างเผ่าพันธุ์ แนวรบด้านตะวันตกเดือด" : 14

⁴⁸ ธันวา เมธาสิริ "ราชมอน ภาคพิเศษ บั้มท่าขี้เหล็ก," *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์* 50,1(30 พฤษภาคม พ.ศ. 2546) : 18-20.

นอกจากนี้ต่อมาวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ขบวนการบรรทุกลูกน้ำมันของพม่าทั้งหมด 9 คัน ถูกดักรุมยิงด้วยอาวุธสงคราม โดยกองกำลังไม่ทราบฝ่าย บริเวณท่าเตื่อ หรือที่เรียกว่า ดอย 3 แก่น ที่อยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดท่าซี้เหล็กประมาณ 45 กิโลเมตร ขณะที่รถคันที่ 4 กำลังวิ่งผ่านจุดดังกล่าว ทำให้ขบวนการได้รับความเสียหาย 25 คัน แต่ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บ และมีการยิงปะทะอย่างต่อเนื่องในบริเวณดังกล่าว

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพม่า นั้น อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกันของสองประเทศได้ โดยดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และพล.ต.ต.วุฒิชัย วิทิตตานนท์ ผบก.ภ. เชียงราย รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ตั้งสมมุติฐานต่อเหตุการณ์ครั้งนี้ว่า น่าจะเป็นฝีมือของฝ่ายผู้ไม่หวังดี จึงใจให้เกิดความแตกร้างระหว่างไทยและพม่า โดยพิจารณาได้จากเป้าหมายการวางระเบิด ซึ่งมีอนุสาวรีย์บุญเรือนอง อดีตกษัตริย์พม่าที่เคยทำให้ไทยตกเป็นเมืองขึ้น รวมอยู่ด้วย อาจทำให้ฝ่ายพม่าเข้าใจผิดว่าเป็นฝีมือของฝ่ายไทย รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นหลังจากที่ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย กับพล.อ.ชิน ชันด์ เลขาธิการหมายเลข 1 สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ ของพม่าได้ไปร่วมพิธีวางศิลาฤกษ์สะพานมิตรภาพไทย-พม่าข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 หรือ 2 วันก่อนเกิดเหตุ ซึ่งอาจจะทำให้ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มที่ต้องสูญเสียผลประโยชน์บางอย่างไม่พอใจจึงแสดงศักยภาพออกมา

แม้ว่าจะเกิดสถานการณ์ความไม่สงบต่างๆ แต่ไทยยังคงยืนยันอย่างชัดเจนในจุดยืนของนโยบายที่มีต่อพม่าเห็นได้จากการที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้เน้นย้ำอย่างชัดเจนว่า รัฐบาลไทยจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพม่า และไทยต้องการเห็นความปรองดองแห่งชาติของพม่า โดยพร้อมสนับสนุนให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน และยืนยันว่าไทยไม่มีนโยบายยุยงหรือเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด และไทยจะไม่ปล่อยให้ผู้ใดมาใช้แผ่นดินไทยสู้รบกัน เนื่องจากยิ่งสู้รบกันเท่าใด ปัญหายาเสพติดก็ยิ่งแก้ไขยาก เพราะจะมีการนำเงินจากยาเสพติดมาใช้ในการสู้รบกัน ย่อมต้องส่งผลกระทบต่อไทยโดยตรง ไทยจึงไม่สนับสนุนให้มีการสู้รบและต้องการเห็นความขัดแย้งในพม่า ยุติโดยเร็วที่สุด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในบางช่วงเวลาที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ขึ้นมาดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่าจะไม่ราบรื่นนัก และเกิดความขัดแย้งโดยทั่วไป โดยเฉพาะบริเวณชายแดนของทั้งสองประเทศ แต่จุดยืนที่ชัดเจนในนโยบายของไทยต่อเพื่อนบ้านอัน ได้แก่ นโยบายการทูตที่ก้าวไปข้างหน้าที่ไทยปฏิบัติต่อพม่าอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้ในช่วงความ ขัดแย้งต่างๆ ได้คลี่คลายลง และความสัมพันธ์ของสองประเทศกลับมาอยู่ในระดับปกติและมีแนวโน้ม ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งไปในทางที่ลอมชอมกัน ซึ่งย่อมจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในด้าน ต่างๆระหว่างสองรัฐบาลขึ้นตามมา และความร่วมมือดังกล่าวก็ได้นำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีขึ้นเรื่อยๆ ระหว่างสองรัฐบาล จนกระทั่งสามารถนำไปสู่การประชุมในกระบวนการกรุงเทพครั้งที่ 2 อันเป็นการ แสดงถึงบทบาทของไทยและความร่วมมือจากพม่าที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการ ประชาธิปไตย อันส่งผลไปถึงการยุติความขัดแย้งในพม่า ที่เป็นต้นเหตุของปัญหาความไม่สงบระหว่าง ไทย-พม่า ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปในบทที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย